

Megjelenik minden vasárnap és esztendőnkön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vásárhelyt, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvántartási czikkek stb. intézendők.

Nyilvántartási czikkek soronként 10 kr-ért közölhetők.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak terfogataért 4 krajczár.
Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítottak.
Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár helyegdíj fizetendő.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadóhivatala.

Baross és Erdély.

Kemény erélyével nagy dolgokat valósított meg eddig is az ipar- és kereskedelmi miniszter. De soha akkora feladat megoldásához nem nyult még, mint midőn Erdély és különösen a Székelyföld gazdasági érdekeinek kifejlesztésére vállalkozott.

Nemcsak iparról, nemcsak vasutakról van szó, hanem elsősorban nemzeti érdekről. Nem korteskedésről, vagy az úgynevezett erdélyi liga megtöréséről, hanem a magyar állam oszlopainak kiépítéséről.

Gondolatnak is borzasztó, hogy erről, a magyar állam oszlopainak kiépítéséről még mindig, sőt hogy tulajdonképpen csak most van szó igazán. Hogy a magyar állameszme ott leggyarlóbb, a hol legerősebbnek kellene lennie. Hogy Magyarországnak a zűrzavaros, a

fenyegető keleten előretolt várát még mindig, sőt valójában csak most erősítgetjük. Akkor, midőn a nagy keleti háborúnak tán küszöbén állunk, midőn alig lehet kilátásunk rá, hogy a nagy nemzeti munkát a háboru kitörése előtt bevégezhetjük.

Nem emelünk vádat egyik nemzetiség ellen sem. Nem hintjük a gyűlölködés magvait. Nem terjesztjük a mélyen sértő gyanút, hogy az erdélyi részek román lakossága veszély idején kész lenne a hűtlenségre a magyar állameszme iránt. Az ily vád és gyanu csak elkeseredést szülne s elidegenítené tőlünk a valóban hazafias románokat is.

De tény, hogy Erdélyben a magyar nemzeti állam oszlopai gyengék. Csak néhány város-, nyelvsziget és a Székelyföld az, melyre ezek teljes biztonsággal támaszkodhatnak. A grammatikára veszélyes volna szorítani a magyarságot és a magyar állameszmet, mert akkor a magyar állam valóban kicsiny és csak geográfiai fogalom volna. Mégis aggasztó látni azt, hogy egy nagy országrészben, mely politikailag és stratégikailag legfőbb jelentőséggel bír, a nyelvileg is magyar elem törpe minoritásban van. És hogy ez elem fő zöme, a székelység, a legnagyobb anyagi bajokkal küzd.

Hivatása volna, hogy a magyar állam szilárd bástyája legyen a keleti határon — és e bástya kövei töredeznék, hulladoznának.

Feladata volna, hogy szülőföldjének regényes bércei közt és mosolygó síkságain megerősödjék s onnét hódítva terjeszkedjék Erdélyben. Természettől adott képességei ehhez megvolnának, mert a leghatározottabb, legintelligensebb és legmunkásabb.

És népessége, az általános területéhez számítva, mégis a ritkábbak közé tartozik. Szülőföldjéről kiárad ugyan, de nem azért, mert hatalmas, hanem mert gyenge. Nem azért, mert gazdag, hanem mert szegény. És nem

azért, hogy hódítson, hanem hogy a Kelet khaoszában elveszzen.

Nemzet- és hazaellenes bűn volna tovább tűrni ez állapotot. A Székelyföldet pusztulni hagyni annyi, mint eltűnni a magyar állameszme legerősebb oszlopainak dűledezését, annyi, mint korhadni, szerteszét porlani engedni azon egyetlen anyagot, melynek segítségével a nemzeti állam a Királyhágón túl kiépíthető. Annyi volna, mint feladni Erdélyt.

És ezt mi nemcsak most mondjuk, a választások küszöbén. Nemzeti jelszavaink nem kortes-jelszavak. Hirdettük, mondtuk, bár szívesen elismerjük, nem egyedül, mindezt évek hosszú során át. Irott és mondott szóval figyelmeztettük a kormányt, a törvényhozást és közvéleményt.

A kedvező eredmény, a nemzeti munkának legalább megkezdése, nem is maradt el. Az ipar kezd éledni a Székelyföldön; Háromszéket, a Székelyföld gyönyörű síkságát áthasító vasut a napokban nyílik meg egész vonalán.

Baross Gábor pedig lemege e vasút megnyitására, hogy a helyszínen győződjék meg, mily feladatai és eszközei vannak a magyar politikának Erdélyben és név szerint a Székelyföldön.

Róma az oly provinciákra, minő bizonyos tekintetben ránk nézve Erdély, külön politikát alkalmazott. A legjobb légiókat helyezte oda, kitűnő utakat épített, legelső közigazgatási tisztviselőit küldte oda, városokat emelt a nem római városokkal szemben. Így keletkezett a régi Marsilia. Vagy betelepített ősszes állami apparátusával a meghódítandó nem latin városba, színházakat, cirikusokat, nagyszerű fürdőket emelt ott. És elküldte a római társaság legelőkelőbb, legszebb asszonyait, hogy ezek „szalon“-jaikhoz bilincseljék a beolvasztandó nép előkelőségét. Ezen eszközök bizonyultak a legsikeresebbeknek az összes történelemben.

A „Székelyföld“ tárczája.

Külvárosi regény.

Irta Rákosi Viktor.

(Folytatás.)

III.

Jó darab ideig működött már az asztaltársaság, midőn édes anyám egy napon úgy találta, hogy eléggé kitomboltam magamat s ideje feleség után látnom. Csak az volt a baj, hogy nem voltam igazán szerelmes. Első ideálmot az alagutban pillantottam meg; mikor kiértünk az alagútból, akkor láttam, hogy csunya; de már késő volt: szerettem őt. De ő nem szeretett engem. Így tehát hamar elfelejtettük egymást. Második szerelmem egy férjes asszony volt. Omnibuszon találkoztam vele s szivarommal kiégettem a ruháját. Ő ostobának nevezett, mire én újra kiégettem a ruháját. Ő sirt, én szerettem volna az omnibusz alá bujni s zavaromban kiégettem a magam kabátját. Ez még semmi: megmondtam neki, hogy imádom, mire ő elárulta, hogy férje van. Gyorsan távoztam s azóta se szivarozni, se omnibuszra ülni nem merek.

Harmadik szerelmem egy diplomás tanítónő volt, a ki engem forrón szeretett, de nekem nem

kellott, mert félek az olyan asszonytól, a ki többet tud, mint én.

Épen itt tartottam szerelmem történetében, mikor anyám rámparancsolt, hogy megházasodjam. Az asztaltársaság a Falu rosszá-t készült előadni. Én valék játszandó Göndör Sándor szerepét. Ez volt a legjobb házassági politika: Göndör Sándorba minden kerületbeli lány beleszeretett s én aztán szabadon válogathatok köztük.

Göndör Sándorhoz megvolt az a kvalifikáció, hogy érzéssel tudtam ingatni a jobbkaromat éneklésközben; s a hangom úgy reszketett ilyenkor, mint a kocsonya. Műnyelven ezt úgy hívják, hogy tremolo. Roppant hatást érttem el. Belém azonban nem szeretett senki. Ellenben én teljesen elvesztettem a szívemet. Elrabolta Bátki Terezi, a ki a polgári életben a Walter Zsófi nevet viselte. Itt kezdődik életemnek az a fejezete, melynek címe ez lehetne: Boldogtalan szerelmem.

Vannak, a kik szerelmi bánatukban öngyilkosságot követnek el. Vannak, a kik megőrülnek. Vannak, a kik verseket írnak, hogy a közönséget is busítsák, ha már ők szenvednek. Vannak, a kik borba fojtják jajsavát. Válogathattam a mód-szerek közt.

Imádoztamnak egy adóhivatali pénztáros udvarolt s ez tartott vissza engem a nyilatkozástól. A

pénztáros a belvárosban lakott s így nem értette a tréfát. Nem mertem megvallani szerelmemet. A világ nem sejtette, hogy min busulok. Sőt azt se sejtette, hogy busulok, mert én a szórakozás módszerét választottam. Szórakoztam, hogy felejtsek. Gyakran eljártam a gőzfürdőbe. Kétszer megnéztem a muzeumi képtárat s minden vasárnap a népszínházban voltam. Este vacsora után teát ittam, s reggel a kávéhoz vajás kenyeret ettem. A borszéki vizet rendes vendégévé tettem déli asztalomnak. Mindhiába! Nem tudtam őt elfelejteni. Hírnévre tegyek szert? Hogy érdekessé legyek ő előtt? Én édes Istenem! Hisz ez oly nehéz dolog! Mikor leszek én olyan híres ember, hogy keserűvizet nevezzenek el rólam? Soha. Pedig másképp nem is érdemes elkezdni.

A szórakozásképen megajvított kosztól szörnyű hizásnak indultam. S ma már bizonyosan az új vásártéren mutogatnának mint csodát, ha egy kedvező fordulat váratlanul kikötőbe nem tereli a bánat hullámaival ostromolt hajócskám. A pénztáros elveszített négyezer forintot. Az utcán-e, vagy a kártyán? arra már nem emlékszem. Annyi bizonyos, hogy nem találta meg. Vizsgálati fogságba tették. Ez így szebben hangzik, hanem azért, azt hiszem, csak olyan szépen el lehet benne senyvedni, mint egyéb börtönökben. Sohse hallottam még senkit dicsekedni azzal, hogy

Sikeresebbeknek Oroszország kancsukájánál és Szibériájánál. És biztosabbnak azon gazdasági politikánál, melyet Bismarck Posenben követett.

Itt a németiség alig volt kedvezőtlenebb helyzetben az erdélyrészi magyarságnál és Bismarck mégis száz millió állami kölcsönt vett fel azon czélból, hogy a pozeni földbirtokot a lengyelek kezéből kisajátítsa a németiség javára.

Ily nagy eszközökkel mi nem dolgoztunk. Az erőszak pedig ki van zárva a magyar nemzeti politika módszerei közül.

Nem teremthetünk nagyszerű városokat Erdélyben, mint a rómaiak. De a létezőket fejleszthetjük és fejlesztünk kell. Ha Kolozsvár, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Szentgyörgy stb. virágzó városokká lesznek s Brassó, Szeben magyar városokká alakulnak, a nemzeti politikának hatalmas támaszai lesznek a Királyhágón túl.

Nem adhatunk százn milliót arra a czélra, hogy a magyarságra s különösen az erdélyi középosztályra nézve elveszett földbirtokot visszavásároljuk. De legalább is kell annyit tennünk, a mennyit tesz a román Albina. Az eladásra kerülő birtokokat földparcellázva, kedvező törlesztési feltételek alatt székelyek és magyarok kezére juttathatjuk, mint a nevezett pénztintézet cselekszi ezt a románok javára.

Római utak helyett építhetünk vasutakat. És mindenek fölött fejleszthetjük, fejleszteniünk kell az ipart.

A modern állam főeszközei gazdaságiak. Erdélyben az ipar nem csak gazdasági, hanem egyszersmind politikai tényező lesz. Azon fajnak leendő fölnye ott, a melyik virágzó ipart teremt.

Közlekedési eszközöket és ipart tehát a Székelyföldnek!

Ez az alaptétel, melyet következetesen meg kell valósítani. Ha a székelység nem volna az erdélyrészi magyarság zöme, akkor is kárpótolni kellene a Romániával folytatott vámháború következményeit, házi-iparának bukásaért. Ha a Székelyföldre nem várna speciális nemzeti hivatás, az ipart akkor is föl kellene benne virágoztatni; mert ennek ott vannak meg előfeltételei: a földmivelés által le nem kötött munkás-kezek, iparos tradíciók, szorgalom és értelmiség.

Igy pedig, midőn a Székelyföld kifejlesztése nemzeti cél is, az ipar megteremtése annál sürgetőbb megoldandó feladat.

A míg az ipar fejlődése nagyobb lendületet nem vesz, addig igen helyes, hogy Baross Gábor másutt, különösen a vasutaknál ad

munkát az otthon megélni nem tudó székelyeknek. A munkahiány okozta nyomor nem várhat évekig. A megélés kényszere arra bírta, mint birta eddig is a székelyeket, hogy Romániába menjenek s ott, legalább részben, elveszzenek Erdélyre, a nemzeti érdekre nézve. Ezért a legindokoltabb azon hála, melyet a székelyek Baross gondoskodásaért éreznek s azon népszerűség, melyet Baross Gábor az országban mindenütt, de különösen a Székelyföldön élvez.

Az ipar fejlesztése azonban arra való, hogy a székelyeket otthon kösse le. A Székelyföld fölvirágoztatása nem történhetik akképp, hogy a munkás-kezeket onnét kivesszük. A munkát kell oda bevinni. A székely nép csak úgy oldhatja meg hivatását, ha szülőföldjén fejlődik és lesz hatalmassá.

A székelyt különben sem lehet telepíteni. Az eddigi kísérletek bukásának az az oka, hogy a székely más, rá nézve idegen viszonyok közt nem akklimatizálódik; vagy visszamegy szülőföldjére, vagy elzúlik.

Nem a székelyeket kell kitelepíteni, hanem a gazdasági fejlődés által a Székelyföld határait kell idővel kifelé tolni. Minél nagyobb lesz a Székelyföld, annál virágzóbb és magyarabb leendő Erdély.

Ha a Királyhágón túli részek gazdasági, illetőleg ipari súlypontja a Székelyföldön lesz, Erdély sorsa miatt nem kell többé agódnunk.

És a kezdeményezés már megindult. Hatalmas kézre van szükség, mely ezt gyorsan előre vigye s a célt minél előbb megvalósítsa.

Baross Gábor keze hatalmas, erélyes, törhetlen, kitartós és szívós. Eddigi tettei mutatják, hogy nem kapkod, hanem amihez hozzá fog, azt meg is valósítja.

Ha megteremti a székely ipart, nagyobbat visz véghez minden eddigi tetténél. A nemzeti érdekekre nézve mindenesetre döntőbb és maradandóbb hatású cselekedetet.

(P. H.)

Beksis Gusztáv.

A büntetőtörvény módosítása. A félhivatalos Bud. Corr. a következőket írja: A büntetőtörvénykönyv módosítása tárgyában tanácskozó szakértekezlet a napokban tárgyalta azt a kérdést, hogy a szemérem elleni büncselekményekről szóló fejezetben milyen módosítás volna teendő. A határozat — mint értesülünk — az, hogy az üzletszerű kerítés, mely az országban köztudomásulag annyira elterjedt, a vétségek közé vétessék fel s ezenkívül a 236. és 239. §§-okban történjenek módosítások. Tárgyalták még az u. n. kulpozus vádaskodásról

szóló 260. §-t; ennek szövegét annyiban módosították, hogy jövőre alöröláthatólag kikerülhetők lesznek az oly ítéletek, melyekben valakit rágalmazásban mondanak bűnösnek, midőn nem tett egyebet, mint kifejezte abbéli gyanúját, hogy az ellene elkövetett büncselekményt egy bizonyos egyén követte el, kit utólag bármely oknál fogva felmentettek. A becsületsértés büntetését pedig súlyosbíthatónak mondták annyiban, hogy a reális injuriára fogházbüntetés szabassék.

Távoli hangok a székely népről és főispánunkról.

Egyik temesvári német lap, a „Südungarische Reform“, rendkívül meleg hangon emlékezik meg a székelységről és megyénk derék főispánjáról. Ki a „Székely-ház“ által annyi dicsőséget szerzett megyénk iparosainak és a székely népnek a temesvári kiállításán. Annak bizonyításul, hogy népszerű főispánunk meg is érdemli azt az osztatlan szeretetet és ragaszkodást, melyet megyénk lakossága egy szívvel és lélekkel táplál, s hogy a székelység a távoli hazarészek tisztelését és rokonszenvét is bírja: közöljük a cikket minden megjegyzés nélkül egész terjedelmében. A „Südung. Reform“ így ír:

Minő meglepetés! kiált fel az olvasó. A „Dél-magyarországi Reform“, ez az ellenzéki lap, mely eddig a főispánokról csak rosszat mondott, végre megemlékszik egy jó főispánról is.

Igen, végre bemutatathatunk olvasóinknak egy jó főispánt is, és csak azt kívánjuk, hogy Magyarország minden vármegyéjében ilyen főispán legyen, mint a kiről most megemlékezünk. Kívánjuk a haza és a nép érdekében.

Nemsokára ismét közinkbe jő; de fájdalom, nem Dél-Magyarországon van a kerülete, hanem a hős székelyek mesés országában. Ime, mily messze kell mennünk, hogy egy jó főispánt találjunk!

Mielőtt azonban megismerkednénk a főispánok ezen ideális alakjával, szükséges jellemeznünk, a könnyebb megérthetés végett, a kis székely nemzetet, mely az ország szélén lakik, habár csak futólagosan is. Tanulságos minden művelt emberre, ha megismerkedik bátor honfitársainkkal, történetükkel, szokásaikkal, erkölcsökkel.

Az ország keleti szélén, a szászok által lakott Királyföldről egész a bukovinai határokig laknak a székelyek, mint hazánk szilárd védőfala. A magyarokkal rokonok, mint a kunok és a jászok; már ezredéve laknak ők is azon a földön, melyet honfivérrel öntöztek; ez a föld bölcsőjük és siruk is.

A székelyek származása nem mondható ki okmányokból. Régi krónikáink azt mondják, hogy a székelyek a hunoktól származnak; egykor régen a szörnyű krímhildi csatából menekült háromezer hun Erdély keleti részébe és ott a Csíglemezőn — a mai Csíkszék — a mostani székely

ő vizsgálati fogoly volt, a miből az következik, hogy ez se valami örömdetes dolog s bárki is inkább van tíz évig szabad lábán, mint két hónapig vizsgálati fogságban. Summa summarum: úgy láttam, hogy a pénztárosnak vége s következem én.

Szerelmemnek az is kedvezett, hogy ez időben emlegetett ember voltam a kerületben. A lányok szeretik, ha imádójuk híres ember. Hirnevem onnan eredt, hogy mozgalmat indítottam a lilium-utca elkeresztelése ellen. A lilium-utca kerületünk legcsemányabb utcája volt. Oly messze állt a liliumtól, mint Makó Jeruzsálemtől. Bátran lehetett volna krokodilus-utczának is nevezni: ehhez az állathoz ép oly kevéssé hasonlított, mint ahhoz a virághoz. De már megszokta minden ember a kerületben s a benne lakók büszkék voltak a nevére. Ekkor jött a fővárosi tanács s kijelentette, hogy az utcát el fogja keresztelni Rottenbiller-utczának. A dolog nagy megütöztetést keltett. Ki az a Rottenbiller? Mit akar a mi kerületünkben? Kinek az apja, kinek a fia? Nagy felháborodást keltett, mikor kisütöttem, hogy a hetedik kerületnek volt a polgára, lakója, bizottsági tagja, s életének, működésének, szereplésének a nyolcadik kerületben semmi nyoma. Mit akarnak a nyakunkra tolni egy idegen embert, a ki nem vér a mi vérünkéből, nem hús a mi húsunkból? Nincs itt a kerületben elég olyan ember, a

kiről nem utozát, de utat, sőt közteret is el lehetne nevezni? Van. Sőt annyi van, hogy összes utcáinkat elnevezhetjük róluk, sőt új utcákat kellene építenünk, ha azt akarnák, hogy mindnyájunknak jusson utca.

Igy folyt a beszéd magántársaságokban s a népgyűlésen is, melyet a Czimeres Ökör-nél tartottunk. Én voltam a vezérszónok. Kifejtettem, hogy az utca-elnevezés a kerületek autonóm joga, melybe nincs jussa az államnak beleavatkozni. S ha beleavatkozik, ez hatalmi tulajdonság. Kifejtettem, hogy egy kerület se grófi címet, se főrendiházi tagságot, se arany érdemkeresztet nem adhat polgárainak. Képviselőnek is csak egy szál embert választhat meg, s az is rendesen olyan, hogy nem neki, hanem a kormánynak tetszik. Egy kerület csak azzal tüntetheti ki érdemes polgárait, ha utozáit róluk nevezi el. Ez olcsóbb, mint a szobor, és szintén maradandó. Indítványoztam, hogy a nép legszentebb jogát, az utca-elnevezést, ne engedjük kitépni kezünkől.

Dörgő taps követte szavaimat. Ezután kifejtettem, hogy kik azok, a kikről kerületünk utcáit el lehetne nevezni. Említettem egy 108 éves öreg asszonyt, a ki 102 év óta a kerületben lakik, közte oly válságos időkben, mikor a kerület még nem is létezett; hozzá tettem két doktort, három csizmadiát. Ekkor valaki közbeszólt, hogy olyan em-

bereket kellene első sorban figyelembe venni, a kik a haza érdekeit össze tudják kapcsolni a kerület érdekeivel. Meg is nevezett egy kerékpárgyárost, a ki kerékpárt gyárt az ország számára (ez a haza érdeke), de azonfelül a kerületben gyártja (s ez a kerület érdeke). Valaki beleszólt, hogy ne említsünk személyeket, mert ez irigységet, féltékenységet fog szülni. Ezt is helyeselték.

Ekkor én az asztalon kiterítettem Budapest főváros mappáját, megolvastam, hogy a külső József-városban negyvennégy utca van, s konstátálván, hogy negyvenheten vagyunk jelen, az intelligencia színe-jára: megnyugtattam a kedélyeket, hogy mindenkinek jut egy-egy utca. A mi fenmarad, azt kiosztjuk hazánk jelesei közt.

Nem volt ember, a ki ne helyeselte volna szavaimat. Az öregek sirva jelentették ki, hogy most már nyugodtan halhatnak meg, mert nekük fenn fog maradni. Mindenki az asztal körül tolongott s lefoglalta a maga utcáját. Leendő apósomat betábláztam a legszebb utcára, melyet a kerület egyetlen emeletes háza díszített, s ő meg volt hatva gyöngéd figyelmem által.

Mozgalmunk nagy figyelmet keltett. Még a lapok is hosszasan foglalkoztak vele e czim alatt: Tarasconiak a Józsefvárosban. A nevem többször nyomtatásban is megjelent, s tekintélyem rendkívül öregbedett.

(Vége következik.)

nevet vették fel, nehogy reájuk ismerjenek, mint hunokra.

Midőn Árpád hadai a ruthének földén megjelentek, a székelyek eléjük mentek, s miután velük egyesülve Pannoniát meghódították, ismét visszavonultak keleti hegyeik közé.

Ezt a népies hagyományt azonban Hunfalvy tudományos kutatások alapján abszurdumnak bizonyította be.

A székely nyelvű bizonyította be, hogy a magyaroktól a nyelv teljes kifejlése után váltak el; mert a székely nyelvnek nincs egyetlen, a magyar nyelvtől eltérő archaizmusa sem, mely feltehetően ne lenne egyike vagy másik tájszólásban. A székelyek rokonságát a hunokkal bebizonyítani nem lehet; a székelyek egyik ágát képezik a magyarságnak.

A székelyek kertjele bővülködik a természeti szépségeiben; az egész egy gyönyörű kép, fenyőkoszorúta bérceket, zöldelő halmok, csöndes völgyek, a világ leghatásosabb gyógyfürdői és jó karban tartott országutak díszítik a Székelyföldet. Hanem talaja nagy részben terméketlen. Főfoglalkozása a fa- és háziipar. Bármily szűkösön is él azonban a székely sziklás hegyei között, lakására nagy gondot fordít. Télen kivágja a fenyőtörzseket, négyszögűre kifaragja s aztán szomszédai s komái segítségével „kaláká”-ban felépíti faházát, kőalapra. A ház bár szegényes, de stilszerű. Az egész házat körülveszi a faragással díszített folyosó, „tornác”. A tornácból egyetlen ajtón át lép az ember az előszobába, melytől jobbra van a konyha, balra a tiszta szoba s e mellett a kamara. Némely háznak eresse van s ez alatt csinos lécezet látható. Ilyen házat láthatunk kis mértékben kiállításunkon s itt vannak a székely izlés és szorgalom termékei. Figyelemre méltók itt a díszes himzések, háziipari munkák; bizonyítják, hogy van tiszta, valódi magyar díszítő stíl. Dr. Herich Károly rokonszenves vonásokkal változtatta a székelyek közgazdasági és kulturális viszonyait; de híres és dicső a székelyek története is.

Veszély idején az egész nép hősök serege; békében mindnyájan munkás, békés polgárok. Teljes becsülésünkre érdemesek. Viseletük egyszerű, választékos; csaknem komor. A férfiak magas-száru csizmát viselnek, sárgás-fehér gyapjundrágot, szürkés gyapjufelsőt és jellegzetes posztó kalapot. Az asszonyok ruhája és kendője sötétes, gyakran fordul elő a színes ruha, de soha sem világos színekben.

A székely jószívű, könyörületos, becsületos, munkás és a kizárólagos magyar erényt, a vendégszeretetet nagy mértékben lehet köztük feltalálni. Az asszonyok és leányok fesztelenek; teljes odaadással, teljes szívből szeretnek. Jaj azonban, ha a székely jogos haragra lobbán, akkor nem tekint semmit, «fejfel megy a falnak»; könnyen felingerelhető, forró vére gyorsan felpeteszül, de a másik percben ismét lecsendesedik; haragot nem tart.

Bámulatra méltó a székely férfibüszkeség; nem felfuvalkodott, nem tulzó; öntudatos büszkeség ez, a férfijellem legszebb disze. Évszázadokon át minden székely kötelező volt hadi szolgálatra; ezért mindnyájan nemesek.

S most, miután megismerkedtünk a székely néppel, ismerjük meg főispánját is, P o t s a J ó z s e f e t.

Pár nappal ezelőtt a kiállítási csárda előtt ültem néhány tanár barátommal. Polgárius előkelőséggel öltözött ur ült asztalunkhoz. Legszebb férfikorában volt, erőteljes, magas termetű, valódi hunn alak, rendkívül rokonszenves jelenség. Szeretettreméltó szerénységgel nyújtott kezét s mutatta be magát: P o t s a főispán vagyok. Egy óránál tovább időzött közöttünk ez a dignitárius; beszélkedves székelyeiről, szép jellemvonásairól; mi beszéltünk Dél-Magyarország hazafiás német-magyarjairól; tanulságos eszmecsere fejlődött ki az ethnografia, ethnologia s más tudományok fölött s alkalmunk volt oszálkodni ezen egyszerű megjelenésű főispán univerzális alapos ismeretein.

Pár nap múlva néhány székelyföldi urral hozott össze a véletlen. Szabad gondolkodás, független

férfiak voltak, s midőn kérdeztem: milyen főispán Potsa ur, egész lelkesedéssel beszéltek róla.

Potsa József főispán valódi tősgyökeres székely. Magasfokú értelmiség, nemes szívjóság, széleskörű ismeret egyesül benne a buzgó székely vérrrel; nyugodt önmérsékletét soha el nem veszti, nem ismeri a kicsinyes pártoskodást; egyformán ad igazat a grófnak és aapidijásnak, nem fraternizál a nemességgel, a klikek nem pártolja, a kormányynyal szemben nem engedelmes alázkodó eszköz, hanem őszinte, nyílt szívű. Hivatalnokai-val szemben nem zsarnok; erre nincs szükség, mert a hivatalnokok szeretetből, tiszteletből versenyezve végzik kötelességeiket, s nem a büntetéstől való félelem miatt; úgy tekintik, mint egy jó atyát. Potsa főispánsága alatt Háromszéken egy fegyelmi büntetés sem fordult elő. A székelyek Potsa alatt csak hirtől ismerik a fegyelmi eljárást, a fölfüggesztést.

Már megjelenése is bizalmat keltő; a parasztok úgy mennek hozzá, mint jeltővjükhöz, barátjukhoz, sokan jó atyjuknak hívják, mások, különösen a fiatalabbak, «főispán bácsi» nak.

S igazuk van, ha szeretik ezt a nemes jellemet. Az emberben csak az embert becsülik. Mint a tábornok tiszteivel egy asztalhoz ül, úgy Potsa főispán a körjegyzővel, a falusbíróval szívesen van együtt és figyeli meg a nép életét. A besugókat ki nem állhatja; nem engedi senkinek, hogy reá befolyást gyakoroljon. Legnagyobb öröme, boldogságát népe jóllétében találja; velük busul, velük örvend s velük szereti forrón ezt a szép hazát.

Ime, ilyen a főispán.

Bosznia ipari viszonyai.

(Kivonat a kereskedelmi muzeum szerajevói főintézetének jelentéséből.)

A házi ipar a megszállott tartományokban már évszázados multtal bír, de termékeit az okkupáció óta kiszorították a gyári cikkek. A házi ipar legszebb és legérdekesebb ágainak megmentése céljából a kormánysszek Szerajevóban szőnyegszövő műhelyet, Szerajevó, Livno és Foca városokban ezüstszövő műhelyeket állított fel állami kezelésben és állami felügyelet alatt és ott olyan munkásokat nevelt, kik a modern technika vívmányait is értékesítik az eredeti bosnyák jelleg fenntartása mellett.

A gyáripar fejlesztésén is fáradozik a kormánysszek; különösen olyan ipartelepeket igyekszik létesíteni, amelyekre nézve kedvezők a termelési feltételek. Így létesült a zeniczai papírgyár, melyet Mussil udv. tanácsos létesített a kormánysszekkel kötött több évre terjedő szállítási szerződések alapján; a kormánysszek anyagi támogatásával létesült a d-tuzlai szeszgyár, mely évente 8,000 hektoliter finomított szesz termel és körülbelül 280,000 frt fogyasztási adót fizet; (a tuzlai szesz Szerajevóig 1 frt 16 krt fizet szállításért, úgy hogy a magyar szesz nehezen versenyezhet vele).

Tuzlán van továbbá két nagyszabású serfőzde, egy köszénbánya (állami kezelésben) és gőzmalom. A sörgyártás legkiválóbb helye Szerajevó, hol három serfőzde évenként 22,000 hektoliter sört gyárt. Ujabb időben Veresben (melynek kitűnő minőségű vasat már a régi rómaiak is ismerték) a kormány nagyszabású vasgyárat állított fel, mely mindenféle kereskedelmi öntvényeket készít és kályhagyártással is fog foglalkozni. Dohánygyár van három, névszerint Serajevóban, Mostarban és Banjalukában. Legközelebb Travnikban építenek dohánygyárat, amelynek a tervei már készek. A vidéki gyárak pipadobányt és szivarkát készítenek; a szerajevói most „virginia” formájú szivarkákat is készít, melyek azonban még nem kerültek forgalomba.

A folyó évbén Szerajevóban gőzerőre berendezett likör- és ecetgyárat építettek, de ennek termékei nem igen versenyképesek.

Az állami segély mellett létesített szerajevói pokrócgyár, tökéhiány miatt beszüntette az üzemet és a tulajdonos (mohamedán) újabb segélyért fordult a kormányhoz.

A téglaiipar Szerajevóban nagyobb mérvet öltött; két gőzerőre berendezett gyár mindenemű téglát, cserépszindelyt, agyagsöveget és kályhát állít elő.

Émlítést érdemel a banjalukai trappisták daróc-, posztó-, burokvaszon-, serfőző- és sajtgyártási telepe, valamint a zeniczai fegyház kötélgyártó-, asztalos- és lakatos-ipari műhelye.

A faipar terén említendő a több helyen létesült gőzfűrészművek, melyek egyike, a szerajevói, parketgyártással is foglalkozik. A triesztí Morpurgo és Parente cég által bérelt favágásokat jelenleg Pribinicz közelében folytatják, kizárólag

dongák készítése céljából. A nevezett helységet 42 kilométernyi ideiglenes vasut köti össze a bosznai vasútvonal Uzora állomásával. A telepen az őszi és téli idényben 2000 (horvát és dalmata) munkást foglalkoztattak, a dongákat Fiumén át exportálják.

A malomipar jelentéktelen, mindössze 3–4 kis gőzmalom van (Dervent, Stolac és Tuzla városokban) és néhány szerény vízimalom.

Különfélék.

— **Eljegyzés.** Feltorjai Kovács Albert budapesti fővámtiszt eljegyezte borosjenői Jeney Olga kisleányt, néhai Jeney Jenő mezőtelegi földbirtokos művelt és bájos leányát Mező-Telgden.

— **Kellemes társasestély.** Altörjáról írják lapunknak: Rendkívül kedélyes összejövetel volt e hó 19-én községünkben Benkő Dénesné Ö nagysága házában. Ott volt az altörjai intelligens hölgyközönség majdnem teljes számmal; a házi lány szerepét Benkő Emma Ö nagysága vitte, ki szellemes társalkodásával is felvillanyozta a kedélyeket. Műsorról is gondoskodva volt; Mihályt János ur Gabányi „Kakasülön” című vig monológiát adta elő, míg Bálványosy Jenő ur saját költeményét szavalta el; mindkettő tapsviharral fogadtott. A társasestélyen jelen voltak végül elhatárolták, hogy minden héten kétszer ily estélyt rendeznek, természetesen más-más helyt. A társaság nagyon vig hangulattal a késő éjjeli órákban oszlott szét.

— **Szélhámos „vasuti főnök”.** Még október első felétől fogva tartózkodott városunkban bizonyos Soós Ferencz nevű, állítólag vasuti hivatalnok, ki magát több helyen vasuti hivatalnoknak, majd vasuti főnöknek, pénztárnoknak, majd pedig forgalmi tisztviselőnek mutatta be. Ilyeténképpen nemcsak nagy tekintélyre, hanem igen tekintélyes hitelre is tett szert, melyet igénybe is vevé, a kit csak az aranyos zubbonyonnyal élmáthatott, mindenkit megcsalt, rászedett, s most vendégül, szabó, cipész stb. ütheti bottal a „főnök” ur nyomát; sőt a t. jótékony nőegylet is fölveté e hó 21-ki fillérestélyének programjába a „főnök” ur szavalatát, zenekísérettel mellett. És most azok, a kiknek jóhiszeműségét a „főnök” ur kizsákmányolta, abban a meglepetésben részesültek, hogy az első vasuti fecske elrepült, a „főnök” ur — rövid pályafutás után — megugrott városunkból. (Beküldetett.)

— **A képesítés kiterjesztése.** A kereskedelemügyi miniszter a következő körrendeletet intézte valamennyi magyarországi másodikfokú iparhatóság-hoz: A takács-, fazekas, továbbá a szita- és rostakészítő-ipar oly iparágak levén, melyek kézműves természetűeknél fogva csak hosszabb gyakorlás útján sajátíthatók el, — az 1884. évi XVII. tcikk 5. §-ában foglalt felhatalmazás alapján és az 1884. évi augusztus hó 26-án 39.266. sz. alatt kelt földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteri rendelet 2. §-ában levő lajstrom kielégítéséül ezennel rendelem, hogy az idézett ipartörvénynek a képesítés igazolására vonatkozó rendelkezései a takács-, fazekas, továbbá a szita- és rostakészítő iparágakra is mindenben alkalmaztassanak, illetőleg a most megnevezett iparágakat ezennel a képesítés igazolásához kötött mestertárségek közé sorozom. Erről a hatóságot a hatósága alatt álló elsőfokú iparhatóságok megfelelő utasítása és ahhoz tartás végett értesitem.

— **Leégett örültekháza.** Bukarest lakossága a napokban rettenetes tüzet látott. Kigyuladt a várostól félóránnyira fekvő örültek háza, melyben 400 örült volt elhelyezve. Bukarestből csak két óra múlva érkezett meg a tüzoltóság s ennyi ideig az örülteket nem lehetett az égő épületben tartani. Kivezették őket a szabadba s itt már nem lehetett egyet sem féken tartani. Magvadtak a tűz látásától s rémes tüvöltéssel táncoltak körül a tüzet. A személyzet kihordta a berendezést a szobákból, az örültek pedig elkezdtek a butorokat tűzbe hajigálni. Sokan levetették ruhájukat, azt hanyták a tűzbe s tapoltak örömlükben, ha valami tüzet fogott; egyesek a tűzbe akartak rohanni s valóságos élet-halál harc folyt le köztük s az őket visszatartó örök között. Egy beteg író gesztikulálva szónokolt a tűz előtt, egy asszony litániákat énekelt. Mikor a tüzoltóság végre hozzálátott az oltáshoz, már akkor nem birt a tüzzel. Az örültekháza földig égett és kormos falai összeomlottak. A 400 örült pedig gyönyörűséggel nézte a pusztulást.

— **A királyné és Izsis.** A magyar királynét két ravasz örmény ugyancsak rászedte Alexandriában. A következő tervet főzték ki. Mikor a királyné a város utcáin sétált, az említett két örmény egy állítólag Abukirban talált Izsis-szoborral úgy került útjába, mintha a találkozás egészen véletlenül történnék. A királyné hallott már róla, hogy Abukirban érdekes régiségeket földöztek fel, így hát könnyen hitelt adott az örményeknek, a kik égis

magasztaltak a leletet s 10000 frankot kértek'érte. Meg is kapták a pénzt aranyban. De a királyné csakhamar megtudta, hogy a drága szobor csak másolat, a milyent 150 frankért akármennyit kaphat Alexandriában, meg Kairóban. Természetesen jelentést tettek a rendőrségnek, de a ravasz örmények eltűntek s minthogy a királyné másnap elutazott, aligha végkép meg nem szabadulnak a büntetéstől.

— **Köszönetnyilvánítás.** Alólirottak nem a szokásos temetkezések utáni nyilatkozatok gyakorlása, hanem a szív meleg érzelmének tolmácsolása szempontjából indítva érezzük magunkat, hogy, ha bár gyarló szavakban is, mondjunk köszönetet azon nemes emberbaráti szeretetből kifolyó részvételért, melyet elhalt öreg anyánk f. hó 18-án temetése alkalmával a résztvevő nagy közönség részéről voltunk szerencsések tapasztalni. Fogadják érte ujjolag is lekötőteljes teljes elismerésünk és köszönetünket. K.-Vásárhely, 1891. november 20-án. Ambrus Albert és Pál Gergelyné Ambrus Mária.

Piaczi árak.

Kézdi-Vásárhelyt, 1891. november 19-én.

Buza (tisza)	hektóliterenként	8 frt — kr.
„ (elegy)	„	— frt — kr.
Rozs (tisza)	„	6 frt 30 kr.
„ (elegy)	„	— frt — kr.
Arpa (tisza)	„	4 frt 50 kr.
„ (elegy)	„	— frt — kr.
Zab	„	2 frt 80 kr.
Törökbuza	„	5 frt 60 kr.
Kása (köles)	„	12 frt — kr.
„ (árpa)	„	12 frt — kr.
Borsó	„	16 frt — kr.
Lencse	„	16 frt — kr.
Fuszulyka	„	6 frt — kr.
Pityóka (legszebb)	„	1 frt 30 kr.
Marhahús	kilogrammonként	— frt 44 kr.
Disznóhús	„	— frt 48 kr.
Juh-hús	„	— frt 24 kr.
Szalonna	„	— frt 64 kr.
Faggyu (nyers)	„	— frt 48 kr.

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és értéktőzsdén

1891. november hó 20-án.

Magyar aranyjáradék 6%	—
Magyar aranyjáradék 4%	103.80
Magy. papíráradék 5%	101.10
Magyar vasúti kölesön	—
M. keleti vasúti államkötv. I. kibocs.	—
M. keleti vasúti államkötv. II. kibocs.	—
M. keleti vasúti államkötv. III. „	111.—
Magyar földtehermentesítéskötvény	—
M. földtehermentesít. kötv. záradékkal	—
Temes-bánati földteherm. kötvény	—
Temes-bánati földt. kötv. záradékkal	—
Erdélyi földtehermentesítési kötvény	—
Horvát-szlavon földteherment. kötv.	104.—
Magyar szőlődezmaváltásigikötvény	—
Magyar nyereség-sorsjegykölcsön	137.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	128.—
Osztrák járadék papirban	87.75
Osztrák járadék ezüstben	999.—
Osztrák járadék aranyban	106.—
1860. államsorsjegyek	137.50
Osztrák-magyar bank részvény	962.—
Magyar hitelbank részvény	352.—
Osztrák hitelintézet részvény	307.30
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5.39
20 frankos arany	9.38
Német birodalmi márká	56.10
London (2 havi váltókért)	114.—
20 márká arany	11.60

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Ifj. Dobay János.

Hirdetések.

Horgony Pain-Expeller.

Ezen rég jónak bizonyult bedörzsölőt csusz, köszvény, tagszagatás stb. ellen lejjobbban ajánljuk a t. cz. közönség figyelmébe. Egy üveg ára 40 és 70 kr és a legtöbb gyógyszerárban kapható.

Csak horgonynyal valódi!

Hirdetmény.

Dálnok község határán özvegy Gaál Zsigmondné tulajdonát képező alig egy negyed órányira a községtől, részben építésre alkalmas tölgy, részben számnak igen alkalmas bükk, 14 kataszt. hold és 1120 négyszög öl területű erdő összes faterménye szabad kézből eladó. Vásárolni szándékozók értekezhetnek Dálnok községben alattirtnál.

Dálnok, 1891. november 19.

Özv. Gaál Zsigmondné.

Arverési hirdetmény.

A néhai Csia Károly ügyvéd örökösei tulajdonát képező szilárd és csinos, több osztályu lakházzal, más melléképületekkel és nemesisített gyümölcsösökkel ellátott, Kovásznán a piac közelében 101. házsz. alatti laktelket az illető örökösök f. november hó 29-én d. u. fél 2 órakor a helyszínen nyilvános árverés útján el fogják adni.

Vásárolni kívánók felvilágosítást szerezhetnek alattirtnál, vagy pedig Csia Béla kir. aljbírónál, mint az örökösök megbízottjainál, az árverezés előtt is.

Kovásnán, 1891. november 17-én.

Csia György.

Sz. 4568 — 1891.

Árlejtési hirdetmény.

Papolcz községében a községi iskola újra építendő lévén, a tekintetes közigazgatási bizottságnak folyó hó 3-án tartott üléséből 2250 — 891. számú határozata alapján ezen versenyárgyalást hirdetek Papolcz község házához 1891. évi december hó 2-án d. e. 10 órára; hová is az építést elvállalni óhajtó építésszek és vállalkozók azon figyelemzetéssel hivatnak meg, mikép az 1100 frtban megállapított kikiáltási árnak 5%-át, mint leteendő bánatpénzt, magukkal hozni és az építést a jövő tavaszon foganatosítani kötelesek lesznek.

Tervek, költségvetés és feltételek irodámban a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Kovásnán, 1891. november hó 12-én.

Hollaky Attila,
főszolgabíró.

Értesítés.

A kézdívásárhelyi takarékpénztár részvénytársaság, a folyó év február 22-én tartott közgyűlés 2. sz. a. hozott határozata értelmében, 1891. december hó 13-án d. u. két órakor az intézet helyiségében

rendkívüli közgyűlést tart.

T á r g y:

1. Az alapszabály módosítása.

A fennirt időben tartandó rendkívüli közgyűlésre a t. részvényesek azon figyelemzetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabály 17. §-a értelmében minden részvényes személyesen vagy meghatalmazottja által — kinek azonban részvényesnek kell lenni — gyakorolhatja szavazati jogát és köteles minden részvényes a gyűlést megelőzőleg részvényét szelvényeivel együtt a pénztárnál elismervény mellett letenni.

Kézdi-Vásárhelyt, 1891. november 18-án.

Az igazgatóság.

Hol a legszebb és legtöbb butor
Brassóban?

PAPP FERENCZ

nagy butorraktárában

Kapu-utoza 48. sz. a.

10—10

Ugyanott

diófa- és cserefa-furnér

egy □ láb 3 — 4 krért kapható.

Körrejtély. Érdekes, nélkülözhetlen játék a hosszú téli estékre. A körrejtély csak akkor valódi, ha a gyári jelvényvel, a Horgonynyal van ellátva. —

Ezer meg ezer szülő dícsőreleg elismerte a híres Horgony-kőépítőszekrények nagy nevelési értékét; jobb aték nem létezik gyermekek és felnőttek számára! Részletek ezekről, valamint a „Körrejtélyről” képes árjegyzékünkben találni, melyet minden szülőnek meg kellene rendelni, hogy kellő időben gyermekeik számára igazán alkalmas karácsonyi ajándékot kiválaszthassanak és megrendelhetnek. Az árjegyzékek ingyen és bérmentesen küldetnek szét. Minden kőépítőszekrény a „Horgony” jelvény nélkül közönséges és kiegészítésre nem alkalmas utánzás, ennél fogva mindig

Richter féle Horgony-kőépítőszekrény

kérendő és csak ilyen fogadandó el. Minden finom játékszer-kereskedésben 35 krtól 5 frtig és feljebb kaphatók. Richter F. Ad. és társa első osztr.-magy. csász. és kir. szabad. kőépítőszekrénygyár. Bécs, I. Nibelunggasse 4 O. en, Rotte-dam, London, E. C. New-York 310 Broadway.